

**Daniel Borg**

**10 ta' Jannar 2020**

**Kempinski Hotel San Lawrenz**

**GBC – Serata Kommemorattiva f'Għeluq l-Għoxrin sena tal-Kamra tan-Negozju għal Għawdex**

**Diskors ta' Introduzzjoni**

---

Onorevoli membri parlamentari, speaker emeritus, mistednin distinti, niringrazzjakhom li lqajtu l-istedina tagħna illum biex tingħaqdu magħna għal din l-okkażżjoni. Inħossni onorat li għandi din l-opportunita bħala Kap Eżekuttiv Prinċipali li nagħmel dan id-diskors ta' introduzzjoni għal din is-serata illum.

Ma nistax ngħid li kont parti integrali tal-istorja tal-Kamra tan-Negozju għal Għawdex, 'mma żgur inħossni kburi li għal din l-aħħar sena kelli l-opportunita li nkun parti minnha. Niringrazzja għal dan lill-Kunsill u l-membri kollha tiegħu li lkoll jaħdmu bla heda mhux għal ġid tagħhom infushom imma għall ġid ta' Għawdex kollu.

Wieħed irid jifhem li mill-iżvilupp ekonomiku sostenibbli, ma jgawdix minnu in-negozjant biss, imma jgawdi minnu Għawdex kollu. Il-Kamra dejjem saħqet u kienet koerenti f'dan il-messaġġ tagħha li kull żvilupp ekonomiku irid ikun wieħed sostenibbli, jġifieri żvilupp li filwaqt li jġib il-quddiem il-qagħda soċjali u ekonomika ta' Għawdex ma jippreġudikax bl-ebda mod l-aspetti kollha li jagħmlu s-soċjeta Għawdxija dik li hi, inklużi dawk kulturali u ambjentali. U hawnhekk jidhol b'mod decisiv l-aspett tal-identita. X'inhu dak li jagħmilna Għawdxin?

Il-Kamra tan-Negozju għal Għawdex flimkien ma' istituzzjonijiet u organizzazzjonijiet oħra mwaqfa u bbażati f' Għawdex kienu dejjem f' posizzjoni aħjar li jiddefenixxu l-interessi ta' Għawdex u tal-Għawdxin. Dan jgħodd għall-Ministeru għal Għawdex li twaqqaf fl-1987, u iktar minn hekk għad-Djoċesi ta' Għawdex li twaqqfet fl-1864. L-Għawdxin meta talbu li Għawdex issir djoċesi separata bl-isqof tagħha, kienu ġa raw l-importanza li ċerti istituzzjonijiet ikunu bbażati f' Għawdex. Il-Knisja infatti għal għexirien ta' snin imliet il-vojt li kellu l-Istat f'Għawdex billi ħadet ħsieb mhux biss il-kura spirtwali, imma wkoll dik materjali u soċjali. Maż-żmien istituzzjonijiet u organizzazzjonijiet oħra bħal Kamra tan-Negozju għal Għawdex twaqqfu biex iwasslu lehen Għawdex u l-Għawdxin. Ma nistgħux ukoll ninsew imma li f'Għawdex kien hawn ukoll l-ewwel esperiment ta' gvern lokali fl-1960 bit-twaqqif tal-Kunsill Ċiviku Għawdxin. Dan kien esperiment innovattiv li juri li meta l-Għawdxin jingħataw ir-riedni tat-tmexxija, u qafas leġislattiv li fih jistgħu jaħdmu, jistgħu jmexxu 'il quddiem l-interess ta' Għawdex u tal-Għawdxin. Issa rajna wkoll, permezz tal-liġi mdaħħla f' Diċembru li għadda it-twaqqif tal-Awtorita Għawdxija għall-Iżvilupp Reġjonali. B'mod konkret irridu naraw din kif se taħdem u se titħaddem. Madanakollu hemm affarijiet pożittivi bħal per eżempju li kull strategija, politika, jew pjan trid tiegħu in konsiderazzjoni lil Għawdex permezz ta' *regional impact assessment study*. Dan l-istudju se jagħti l-opportunita lill-operaturi ekonomiċi Għawdxin u lill-imsieħba soċjali f'Għawdex li jiġu kkonsultati. Struttura oħra li żgur se jkollha frott siewi huwa l-*standing committee* fil Parlament dwar l-affarijiet ta' Għawdex. *Standing committee* minnu nnifsu għandu rwol importanti fil-Parlament għax jissorvelja u jagħmel skrutinju tal-ħidma tal-gvern tal-ġurnata f'qasam partikolari, u kif ukoll jipproponi affarijiet ġodda.

F'dan il-kuntest kollu huwa mportanti li ma ninsew qatt l-istorja tagħna kemm bħala nazzjon kif ukoll bħala reġjun. Bħala poplu irridu niftakru li l-istorja tagħna bħala nazzjon hi waħda riċenti. Dan ifisser li esperimenti fil-governanza ħa jkomplu u għadhom iridu isiru. Imma fil-każ ta' Għawdex ċerti forom juru li ħadmu tajjeb u għalhekk għandna nkomplu naħdmu fuqhom. Imma x'nifhmu meta ngħidu governanza?

Il-governanza tiddefenixxi l-mod ta' kif isiru l-affarijiet. B'mod iktar wiesa' nistgħu ngħidu li l-governanza tikkonċerna l-istrumenti politiċi li jmexxu l-imġieba pubblika bil-għan li jintlaħqu l-għanijiet politiċi. Din titratta wkoll l-istituzzjonijiet li jmexxu dawn l-istrumenti (Schout et. al, 2019, p. 2). Bħala Għawdxin għandna nkunu kburin li għanda l-għodda li biha nistgħu nmexxu l-Għawdex 'il quddiem. M'għandniex neħduhom *for granted*, imma għandna nkunu dejjem għassiesa li jithadmu tajjeb u li l-istituzzjonijiet jieħdu l-forma li jeħtieġu ż-żmenijiet.

Il-ħabib tiegħi Joseph Psaila fil-ktieb tiegħu 'Pranzu Statali' jirrakkonta l-istorja ta' Malta b' għajn kritika f'forma ta' poeżija, fejn jiddeskrivi pranzu bejn diversi persunaġġi storiċi li kellhom sehem importanti fl-istorja ta' Malta. F'din il-poeżija ferm interessanti nsibu diversi riferenzi għal Għawdex u għall-Għawdxin. F'mument minnhom jitkellem dwar wejter Għawdxin fejn jgħid:

“L-wejter hawn kien żagħżuġh Għawdxin  
Li mal-fliegħu sar mekkuk,  
U li ġarrab l-esperjenza  
Li jzommuk kif iriduk” (Psaila, 2018, p. 51)

B'referenza oħra għal Għawdex hu jitkellem dwar l-Assedju tal-1551, fejn l-Għawdxin kollha kienu ttieħdu fil-jasar, u b'referenza għal D'Homedes li kien Granmastru f'dak iż-żmien jgħid:

“Ma kienx biss dak ta’ żmienu  
Li ħaqar lill-Għawdxin;  
L-istorja baqgħet turi  
li l-jasar spiss mistoħbi  
matul iż-żminijiet,  
għall-poplu ta’ dil-gżejra  
b’tibdil f’ħafna suriet.” (Psaila, 2018, p. 79)

Psaila jkun kritiku ħafna fuq il-fatt li ħafna drabi aħna bħala Għawdxin dan il-jasar drajniet. L-istorja tal-Kamra tan-Negozju għal Għawdex turina li l-Kamra dejjem kienet organizzazzjoni li permezz ta’ leħinha dejjem kienet kritika biex ma jgħix aċċettat l-*istatus quo*, u li wkoll kienet ta’ xprun u spalla għall-istituzzjonijiet, bħal Ministeru għal Għawdex, biex ċertu proġetti u inizjattivi jiġu realizzati. Hi kienet ukoll attur importanti f’ċertu fażijiet storiċi bħas-sħubija ta’ Malta fl-Unjoni Ewropeja, biex tiżgura li Għawdex igawdi minnha b’mod sħiħ.

Wara għoxrin sena ta’ ħidma dan ifisser ukoll li bħala Kamra ma nistgħux noqogħdu qegħda fuq dak li ksibna. Il-Kamra tan-Negozju weħidha ma tiswa xejn. L-importanza tiġi mill-membri tagħha. Iktar ma jkollna membri, iktar nistgħu ngħidu li verament nirrapreżentaw l-interess ta’ Għawdex u tal-Għawdxin. Huwa mportanti li l-attivizmu li bih bdiet il-Kamra għoxrin sena ilu jkompli għaddej u jikber biex jilqa’ għall-isfidi li għandna llum u biex inkompli naħdmu biex Għawdex u l-Għawdxin ikollhom il-post li jixirqilhom fil-qasam soċjo-ekonomiku nazzjonali.

X’hin konna qed naħsbu ftit fuq kif għandna tkun imqassma din is-serata, iddeċidejna li ma tkunx biss serata kommemorattiva, li nfakkru, imma serata wkoll li fiha nirriflettu fuq il-ħidma ta’ dawn l-aħħar għoxrin sena,

filwaqt li nagħtu spunt ukoll għaż-żmien li ġej, u nsaqsu ċerti mistoqsijiet: Fejn irridu l-Kamra tan-Negozju tkun fis-snin li ġejjin? X'inhum l-għan tal-Kamra tan-Negozju fis-soċjeta illum? Tista' organizzazzjoni daqsekk żgħira iżżomm ruħha f'pass mal-ġejjieni bl-isfidi kollha li dan iġib miegħu?

Macchiavelli fil-ktieb tiegħu *Il Principe* jgħid li għal kull mexxej l-iktar haġa diffiċli hi li jbidel l-affarijiet. Il-bidla toħloq biża'. Għall Macchiavelli l-bidla qatt mhux se tiġi aċċettata sakemm wieħed jara din x'issarraf. Imma ħafna drabi dan mhux possibli. Għax il-bidla l-ewwel trid tiġi implimentata qabel ma tħalli r-riżultati tagħha. Madanakollu bħala Kamra tan-Negozju ma rridux nibżgħu mill-bidliet li għandna jstennawna. Għandna ħafna sfidi quddiema. Imma l-Kamra tan-Negozju dejjem uriet ruħha ppreparata li tara l' quddiem. In-negozjanti huma nies li jmexxu f'kuntast kontinwu ta' bidla. Huma jkunu r-nexxew għax ma beżgħux jagħmlu pass, fejn ħafna oħrajn beżgħu. Huma jkunu raw opportunita fejn ħafna oħrajn ikunu raw riskju. Grazie.

---